

بسمه تعالی

برنامه استراتژیک

هسته تحقیقاتی سالمندی

1403–1408

مقدمه:

افزایش امید به زندگی در قرن اخیر باعث حرکت جوامع به سمت سالمند شدن شده است. سالمندی جمعیت پدیده ای محدود به یک کشور یا منطقه نیست، بلکه پدیده ای جهانی است و باید آن را به عنوان موفقیت انسانی در نظر گرفت زیرا محصول فرایند طولانی سازگاری است که در آن طول عمر و امید به زندگی در نتیجه پیشرفتهای پزشکی، اقتصادی اجتماعی و توسعه اجتماعی، افزایش یافته است. افزایش تعداد و نسبت سالمندان در جامعه، در صورت آماده نبودن زیرساخت های لازم، یک چالش جدی برای نظام های رفاه اجتماعی و سلامت ایجاد می کند. پیر شدن جمعیت نتیجه توسعه است ولی اگر در برابر همین نتیجه مثبت، آمادگی مواجهه نداشته باشیم با عوارض و پیامد های منفی بسیاری روبرو خواهیم بود.

سالمندان امروز تفاوت زیادی با سالمندان دیروز دارند و دیگر نه افرادی ضعیف و ناتوان و در آرزوی مرگ بلکه اغلب به برکت تحولات عمیق علمی- اجتماعی، اقتصادی، افرادی سالم، فعال و مشتاق مشارکت در امور خانواده و جامعه هستند. سالمندی فرآیندی بیولوژی یک است نه یک فرآیند آسیب شناختی. سالمندی یک فرآیند زیست شناختی است که متوقف یا معکوس نمی شود، اما مراقبت صحیح می تواند منجر به سالمندی سالم شود. سن تقویمی شاخص پیری زیست شناختی نیست و در افراد مختلف متفاوت است اما در بسیاری از برنامه های آماري، 60 سال به عنوان مرز جدا کننده محسوب می شود.

فرایند سالمندی همراه با تغییر در توانایی شناختی، فیزیکی، عملکردی و سلامت ذهنی است. همگام با افزایش سن، احتمال بروز مشکلات جدی در سلامت جسمی و روانی افزایش می یابد و طیفی از تغییرات منفی در سیستم های بدن رخ می دهد. شناسایی تغییرات در دوران سالمندی، عوامل موثر در ارتقای سلامت سالمندان جامعه و شناسایی راهکارهای آن نیازمند انجام پژوهش های کاربردی مبتنی بر مجموعه شرایط فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و سلامت جامعه است.

با راه اندازی دوره کارشناسی ارشد سلامت سالمندی در گروه آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، نیاز به وجود هسته تحقیقاتی سالمندی بیش از پیش مطرح و احساس شده و با توجه به نقشه راه تحقیقاتی گروه آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت هسته تحقیقاتی سالمندی در تاریخ 1401/8/17 تاسیس و شروع به کار کرد.

چشم انداز

تبدیل شدن به یک هسته تحقیقاتی پیشرو در بین هسته ها و مراکز تحقیقاتی همتراز دانشگاههای علوم پزشکی کشور، در جهت نوآوری، انجام تحقیقات بین رشته ای بنیادی و کاربردی به منظور ارتقاء کیفیت زندگی در دوران سالمندی.

ماموریت

هسته تحقیقاتی سالمندی دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی اصفهان بر آن است در راستای سیاست های کلان سلامت کشور و با بهره مندی از تخصص و تعهد پژوهشگران کارآمد و خلاق، بکارگیری علوم و دانش روز و ایجاد همکاری های بین بخشی با سایر مراکز دانشگاهی، تحقیقاتی و صنعتی، به تولید شواهد مورد نیاز در جهت موارد زیر مبادرت ورزد.

- ۱- پاسخگویی به نیازهای اساسی پژوهشی در حوزه سلامت سالمندان
- ۲- اطمینان از آموزش محققان در انجام پژوهش های پایه، بالینی و جمعیتی
- ۳- افزایش نوآوری از طریق پژوهش های مرتبط با فناوری جدید قابل استفاده در سیستم مراقبت های بهداشتی سالمندان
- ۴- سرعت بخشیدن به پیشرفت دانش برای ارتقای سلامت، بهبود مراقبت و کیفیت زندگی سالمندان
- ۵- گسترش همکاری های بین بخشی برای برنامه ریزی جهت ارتقاء سلامت سالمندان
- ۶- اهمیت به تحقیق در حیطه آموزش دانشجویان سلامت سالمندی

ارزش ها

- پاسخگویی به نیازهای علمی جامعه
- ارتقاء مستمر کیفیت در ارائه ی خدمات پژوهشی، آموزشی، فناوری و مشاوره ای
- رعایت اصول اخلاقی، کرامت و منزلت منابع انسانی

- تعهد به عدالت ، فرهنگ اسلامی و حقوق ذی نفعان
- نهادینه کردن فرهنگ پژوهش، خلاقیت و نوآوری علمی

اهداف کلی:

1. تعیین اولویت های تحقیقاتی در زمینه سلامت سالمندان
2. ارتقای توانمندی های دانشجویان جهت انجام تحقیقات تخصصی مرتبط با سلامت سالمندی
3. ایجاد بستر مناسب همکاری با اساتید سایر رشته ها در دانشگاه و سایر دانشگاه ها و گسترش آموزش و پژوهش بین رشته ای در سلامت سالمندان
4. استفاده از دستاوردهای پژوهش جهت آموزش سالمندان و خانواده های آنها
5. ارتقای اعتبار علمی هسته تحقیقاتی
6. همکاری با سایر مراکز و سازمان های تحقیقاتی داخل و خارج دانشگاه
7. جلب حمایت سازمان ها و ذینفعان در جهت تامین منابع مالی مورد نیاز تحقیقات

فرصت ها: (Opportunities)

- 1- توجه دولت به تحقیقات در برنامه هفتم توسعه کشور
- 2- امکان دسترسی به منابع مختلف علمی
- 3- وجود مجله ی « تحقیقات نظام سلامت » در دانشکده
- 4- حضور نیروهای انسانی(اساتید و دانشجویان) مجرب و علاقمند به سلامت سالمندان در رشته های مختلف
- 5- امکان ارتباط با سایر دانشگاه ها و مراکز تحقیقاتی سالمندان در ایران و سایر کشورها
- 6- پشتیبانی معاونت بهداشت وزارت بهداشت وانجمن علمی سالمندان ایران و هم چنین استانداری، شهرداری اصفهان و سازمان بهزیستی استان اصفهان
- 7- امکان شرکت اعضاء در کنگره ها و سمینارهای داخل و خارج از کشور
- 8- امکان استفاده از پشتیبانی سازمان های غیر دولتی (NGO) ها و خیرین
- 9- امکان انعقاد تفاهم های مختلف با مراکز علمی و بهداشتی و درمانی
- 10- وجود موضوعات و معضلات مهم و گسترده در سبک زندگی جامعه

تهدیدها (Threats):

- 1- نامشخص بودن اولویت های تحقیقاتی جامعه و نظام بهداشتی- درمانی در ارتباط با سلامت سالمندان
- 2- عدم دسترسی به اطلاعات مرتبط با سالمندان در سازمان های مرتبط
- 3- عدم تطابق سرعت انجام پژوه و بکارگیری آنها
- 4- عدم کاربست نتایج پژوهشی بدلیل تضاد منافع گروه های ذی نفوذ
- 5- محدودیت در عضویت محققین خارج از کشور
- 6- سبک زندگی ناسالم در جامعه

نقاط قوت (Strengths):

- 1- حضور در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان به عنوان دانشگاه تیپ 1
- 2- حضور اساتید مجرب با رویکرد بین رشته ای در ساختار هسته
- 3- حضور دانشجویان تحصیلات تکمیلی (دکتری و کارشناسی ارشد) در ساختار هسته
- 4- توجه به ابعاد مختلف سلامت سالمندان در نقشه راه هسته
- 5- توجه به مسائل فرهنگی و اعتقادی علاوه بر جنبه های علمی سلامت سالمندان
- 6- ارتباط نزدیک با ذی نفعان سلامت سالمندان شامل: سالمندان و خانواده های آنها، مراکز بهداشتی و درمانی استان
- 7- بهره گیری از منابع و سرمایه های انسانی و فیزیکی دانشکده بهداشت
- 8- توانمندی بالای علمی و اجرایی در برگزاری کارگاه ها، سمینارها و کنگره های علمی ملی و بین المللی

نقاط ضعف (Weakness):

- 1- پایین بودن مشارکت در طرح های تحقیقاتی مرتبط با سلامت سالمندان
- 2- نداشتن ردیف بودجه ای مستقل
- 3- ضعف در مکانیسم های مناسب برای ایجاد انگیزش در محققین
- 4- نداشتن فرایند مناسب برای پیگیری بکارگیری نتایج طرح های تحقیقاتی
- 5- عدم شناسایی گروه و قابلیت های آن از طرف ذینفعان

راهکارهای دستیابی به اهداف

- 1- تدوین فرایندهای پژوهشی بر اساس نقشه راه پژوهشی هسته
- 2- تدوین پروپوزال های تحقیقاتی بر اساس نیازهای سلامتی سالمندان
- 3- برقراری همکاری با بخش های خارج از هسته به صورت داخل و بیرون دانشگاهی
- 4- انجام تحقیقات بر اساس نیازها و اولویت ها پژوهشی سازمان ها
- 5- جذب منابع خارج از دانشگاه از طریق جذب مشارکت های داخلی و خارجی
- 6- ارتقاء کیفیت و کمیت اطلاع رسانی علمی پژوهشی هسته
- 7- برقراری ارتباط با اساتید مجرب خارج از دانشگاه
- 8- ارزیابی کارایی تحقیقات در عمل از طریق فرایندهای ارزشیابی

اهداف اختصاصی

- 1- ارتقاء کمیت و کیفیت پژوهش در زمینه سلامت سالمندی
  - 1- افزایش طرح های تحقیقاتی در زمینه ابعاد مختلف سلامت سالمندان
  - 2- چاپ مقالات منتج از طرح های تحقیقاتی مصوب هسته تحقیقاتی
  - 3- تدوین طرح های تحقیقاتی از پایان نامه های دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری
  - 4- کاهش زمان داوری طرح های پیشنهادی به هسته
- 2- ارتقاء مشارکت درون و برون سازمانی در زمینه پژوهش های مرتبط با سلامت سالمندان
  - 1- برگزاری کارگاه آموزشی، نشست علمی در جهت افزایش سطح آگاهی افراد ذینفع و توسعه پژوهش های مرتبط با سلامت سالمندان
  - 2- اجرای برنامه پژوهشی با مشارکت مراکز معتبر داخل کشور و کشورهای توسعه یافته
  - 3- عقد تفاهم نامه همکاری در زمینه انجام طرح های تحقیقاتی مشترک
  - 4- برگزاری جلسات با مراکز تحقیقاتی جهت شناسایی زمینه های مشترک همکاری

3- بکارگیری نتایج پژوهش ها در ارتقاء سلامت سالمندان

- 1- ارائه گزارش نتایج طرح های تحقیقاتی به سازمان های ذی نفع
- 2- اخذ بازخورد از سازمان ها در مورد اجرای نتایج پژوهش های انجام شده
- 3- مشارکت و نظارت در اجرای نتایج پژوهش ها به سازمان های ذینفع

4- افزایش جذب منابع

- 1- جذب منابع مالی با انجام طرح پژوهشی مشترک با صنعت به صورت سالانه
- 2- جذب منابع از موسسات تحقیقاتی داخلی مانند مراکز تحقیقاتی یا موسسات غیر دولتی مانند خیریه های سلامت
- 3- جذب گرنت های بین المللی از طریق انجام طرح های مشترک

نقشه پژوهش هسته تحقیقاتی سالمندی:

ارتقاء سلامت در دوران سالمندی			
سالمند سالم			
سلامت معنوی	سلامت اجتماعی	سلامت روانی	سلامت جسمی
↓ محورهای اساسی: ↓			
<ul style="list-style-type: none"> - دینداری - اعتقادات - سالمندی متعالی 	<ul style="list-style-type: none"> - حمایت‌های اجتماعی - سلامت و امنیت - رضایتمندی از کیفیت امکانات و خدمات - سالمندآزاری - تبعیض سنی 	<ul style="list-style-type: none"> - ادراک مثبت از سالمندی - عوامل موثر بر سلامت روان - بیماری‌های روانی 	<ul style="list-style-type: none"> - کنترل بیماریها - رفتارهای تغذیه ای - عوامل خطر - رفتارهای پرخطر - سندروم های سالمندی